

Ujetniki carevne.

Veseloigra v dveh dejanjih.

Po Bayardu
preložil
Jos. Cimperman.

Izdalo in založilo
Dramatično društvo v Ljubljani.

V Ljubljani.
Natisnila „Národna tiskarna“.
1881.

O S O B E:

Carevna.

Grof Valov, policijski minister.

Major Petrov, poveljnik tvrđjavi Ključji grad.

Feodora, njega hči.

Aleksij Razimovskij, částnik.

Ivan, částnik v cesarski gardi.

Pažeti. Částniki. Dvorne gospé in gospodje.

Igra se vrši:

Dejanje 1. V dvorani tvrđjavini.

Dejanje 2. Na zasélji carevne.

Prvo dejanje.

(Dvorána. Na levi strani okno. Veliko uhođišče na sredi.
Stranska vrata. Na desni strani skrivna vrata.)

Prvi prizor.

Major. Aleksij (okončujoč zajutrek).

Major. Na zdravje, častnik, in da bi skôro bili prostí!

Aleksij. E, major, v takšni družčini in najboljšega skakáča na svoji strani, také se uže potrpi.

Major. Ječa je le ječa.

Aleksij. Nje čuváj je izvrsten mož.

Major. A vender ječár!

Aleksij. Meni je dober prijatelj.

Major. In ostaje. — Nu, také si pomagava prebójati svoje ujetništvo.

Aleksij. Tudi Vi ujetnik?

Major. Nosèč bolj žuleče spona, nego li isti, katere stražim. Nisem li pôrok zánje? Nisem li kot poveljnik ž njimi in nánje priklenen?

Aleksij. Istina, Vi ste pôrok zánje, kateri sedé.

Major. Dolg čas me umorí. — A hvalo Vaši navzóčnosti —

Aleksij. In ónim steklenícam.

Major. Istina, ves moj kratek čas hranijo v sebi stekleníce —

Aleksij. To dvíga k víšku! (Vstaneta.)

Major. Vi lehkó govorite. V najlepši gradski dvorani mej prijatelji ÷lovek uže prosto diše — a da Vas zapíra deset zapáhov —

Aleksij. In vrhu tega še deset ključánic, kakor mojega novega soseda tú nasproti —

Major (na stran). Ojoj!

Aleksij. Res, vrníva se zopet do tega: povédite mi vender —

Major. (Zasuče govoríco.) Jedne stvarí ne umejem: Vi, taka krotka, vesela duša, katerim pótem ste li Vi prišli v družbo zarótnikov?

Aleksij. Jaz v zarótko, jaz? — Jaz sem se zarótil jedino proti dolgočasnosti.

Major. Zatorej niste zaprti zaradi kacega kovárstva proti državi? (Tiho.) Ne kot privrženeec

onega vojvode Kurlandskega, ubozega mladega možá, kateri je od svojih detinskih let vzdihával v samostani, in katerega bi nezadovoljniki radi bili dvignili za svoje stranke vodníka na prêstol?

Aleksij. Nezadovoljniki? So li tudi takšni ljudjé na svetí?

Major. Dragi moj! Nezadovoljnost je dan danes strokovnjaška znanost — uréjena po sistemih. — Źál! toda v kalni vódi ríbiči dobro lové.

Aleksij. Mírni, major! Zadovoljnika imate v svoji ječi. Ako sem jaz jednako mnogem smrtniku prinesel soboj na svet doto čestíželjnosti — je nikoli ne kažem z gubánčenjem čêla in škrtanjem sè zobmí. — Veselo in odkrito je moje srcé! Zadovoljen sem sè svetom, življenjem, z dobrim vinom in z lepimi dekleti, — a najbolj sè svojo carevno, ker je, kakor se pripoveduje, baje prav zala.

Major. Gola istina!

Aleksij. To istino potrđiva in vino! (Pije.) Źívela, krasna vladaríca našemu kraljevstvu in našim srcem! — Źívele sploh vse krasne žené! — Izmej vseh, žívela krasna grofica Valovna!

Major. Grofica Valovna, soproga policijskega ministra? Jo li poznate?

Aleksij. Kakó bi je ne! Štirinajst dníj zapóred sem plesal slednji večer mazurko ž njo! — Vesteli, kaj se to pravi? — Pri takih prilikah se delajo znanja. Jaz sem bil baš v Smolenski v garniziji, grofica pak je bila prišla obiskat neke stare slepe teté.

Maj or. A njé soprog?

Aleksij. Nij bil slep. — Vsaj drugi so gledali zánj, ter vídéli, kakor sploh blaga policija, navadno več, nego li je bilo vídeti.

Maj or. Ošabni praznoglavec, kar trpeti ga ne morem.

Aleksij. Takisto govóri tudi njega soproga, in jaz sem tretji v vajini zavezi. — S kratka: plesala sva mazurko za mazurko, kakor bi se nama vrtélo v glavi, kar pride nenádoma grofici od soproga ukazí, hitro odpotovati v Peterburg. — Jaz, se vé, sem prosil polkovnika odpusta, kajti engažiran sem bil ž njo še za dvanajstorko mazurk.

Maj or. Plesali ste morebiti poleg vozá?

Aleksij. Sem! Šest kónj je opešalo pri tem. — V Peterburg prišedšega me na hip obstopi kopíca policajev — nežna pozornost, katero sem védel dostojno ceniti — vprašam po gostilni

— in vedó me semkaj, kder stanujem na troške ljubezníve vladaríce, katera, dasi me nij še nigdar videla, kakor mati záme skrbí! Takó sem in ostanem tukaj, ako ne podelí policijski minister mojega mesta kateremu plesalcu, kajti pošlje baje vsacega v tvrdnjavo, kdor pleše z njega ženó. Policija ne trpí prepovedanih korakov!

Major. Dakle samó zaradi téga? — Kakor hitro mi bode môči, poprosim njega za Vas.

Aleksij. Nikari. — Sedaj baš se vozijo novinci in bali so tudi končani. — Naj le zabi náme — (nasmihajóč se) tem bolj se me spomína njega soproga. (Zvedávo.) Ako hčete prositi za koga, kdó vé, v tem gradi stanuje mnogokater nesrečnik. —

Major. Lehkó je!

Aleksij. Vi bi dakle —

Major. Jaz nimam močí —

Aleksij (zvedávo). Na priliko: sinoči se mi je zdelo —

Major. Sinoči? (Na stran.) Bog vé, mu je li znano —

Aleksij. Čul sem v céli, svoji nasproti, šum — izvestno kakšen nov prišlec?

Major (z navidežno malomarnostjo). A res! Spomínam se — tudi takóv vételnik, kakor Vi.

Aleksij. Istina? (Na stran.) Tem bolje zánj.

Drugi prizor.

Prejšnja. Feodora.

Feodora. Očka! — Oj, částnik Aleksij!
— Bog Vas vzprími!

Aleksij. Vzprijemlje me po svojem angelji!

Major. Ako želiš slušati poklonov — zadovoljna bodeš.

Feodora. Ne, očka — htela sem le — (Aleksiju) saj ni kvarljivo, ako se jemljó takóve stvarí kar mimogredóč. Vender, sedaj pa res ne vém, kaj sem htela povedati!

Major. Sicer si zeló hitrobessedna.

Aleksij (na stran). Da smem v tvrdnjavi plesati, takoj povabim to táščico.

Feodora. Res, to je bilo! Moj učitelj muzike, kateri odpotuje nazaj v stolno mesto, ima še prostora v svojem vózi. Smem li mu dati soboj svoje harpo?

Major. Da ga izpremlja?

Feodora. Dà, obligatno, očka! — In še iz tehtovitejših, razlogov. Hrípava je in strune je bolé.

Major. Daj jo!

Aleksij. Poslé bodemo ubogi ujetníki prisiljeni, pogrešati Vaših serafskih glasóv?

Major. Aha! To grè še prejšnjemu angelju!

Feodora. Oj, ti tróbijó tudi na trómbe. Poslati Vam hčem garnizijskega trobárja.

Aleksij. Oprostíte, za sodnji dan še nisem zrèl — in da se v Jeriho izpremené ti zidovi, v katerih sem ujet z Vami in po Vas, bi mi tudi ne bilo ljubó.

Feodora. Částnik, da sem carevna, imenujem Vas diplomatom, kajti Vi umejete níčevi stvarí dati najljubeznívejše lice.

Major (nasmihajóč se). Ne govoríta mi o níčevih stvaréh, da vama inače ne odgovori moj netják Ivan.

Aleksij. Netják?

Major. Částnik v gardi, Feodorin žénih, baš takó zaljubljen kakor ljubosumen —

Aleksij (vzdihujóč). Vaš žénih? Oj, da je zaljubljen, mi je móči umeti — toda ljubosumnost — (jo pogleda). Res, na Boga! tudi ljubosumnost sedaj umejem!

Major. Dovolj besedovanja! (Na stran.) Véternik bi jej skôro zmédel glavó; — ne, tega ne dovoljujem! — (Glasnó.) Idi, Feodora, ker je čas ugoden, pošljeva mu po tvojem učeniki pismo.

Aleksij. Prosim, poročíta mu tudi moje pozdrave.

Major. On je mož, kateri vselej odzdravlja. Pojdi, dete moje! — Takoj se vrnem, částnik, da nadaljujeva šah.

Aleksij. Pripravljen sem, ako mi stóji gospica Feodora svojim svétom na pómoč.

Feodora. Bog obváruj!

Aleksij (pretèč). Pôtler šah kraljíci!

Major. Gospod skakáč, ne zabite stolpa!

Aleksij. Pogumno srcé premaga vse ovére.

Feodora. Dvojne zapáhe, očka, ako ne, uskoči tekáč iz stolpa.

Major. Ta? Preokoren je — vselej ga ujemó.

Feodora. Sramujte se, částnik, kdo se dá več, nego li jedenkrat ujeti? (Obá otideta.)

Tretji prizor.

Aleksij. Je li to zasméh? Malo ne takó slôve. — Pazite, gospod major, da Vam plen ne uíde. A ti, ljubezínva, nagajíva moja Feodora, ako pride do tega — vender ne, baš zaradi tebe ostanem — najprej hčem ujeti tebe, navzlic ôčetu in žénihu, in pôtler stoprav s toboj si prokrčim pot do prostosti. Ti sama mi moraš dati ključ do njé. Takšna je částnikova osvéta! — „Vse sè ženámi,“ to je moje gâslo, in dvé spletki na jeden pot je moje veselje in kratek čas. — A pri tem ljubiti le jednega dekleta — prevariti le jednega ječárja — to mi je premalo! Stoj, novi moj ujetníški továřiš, drugi vétérnik, kakor pravi major — zmágano je! Števílka tretja, uže vém zánjo. — Začel nij slabó. (Iz vleče papir iz žepa.) To je pisanje, katero mi je, spretno kakor glumáč, vrgel skozi mréžo; ovíto je bilo vkrog žreblja in pisano je s krvjó. Vso část tebi, brat moj v trpljenji in nesreči. Nesrečen je pač za naji obá, kajti, ko sem bral, se nisem mogel vzdržati sólz. (Bêre.) „Bodite, kdor koli uže, prijatelj ali brat, a ne odrecíte največjemu nesrečniku svojega sočujstva, svojega prijateljstva; ne od-

recíte mu največje sreče, katero je poleg prostosti Bog dál človeku.“ (Prestane.) Čudni nazori! Ljubezzen stavi na zadnje mesto! — Vojak nij. (Beróč.) „Govoríti moram z Vami. Pri zajutreku ostaje ključ v durih moje céle — pôtlér poskusite“ —

Četrty prizer.

Feodora. Aleksij.

Feodora (po prstih nóter stopajóč). Še je tukaj in sam —

Aleksij (záse). Ali bi baš sedaj skrivaje — dà! mora iti! (Obrne se in vgléda Feodoro.) A! (Brž skrije papir.)

Feodora. Moj Bog! Saj Vas vender ne motim?

Aleksij. Sanjalo se mi je o Vas. Je li môči, da bi me lepša resnica motíla?

Feodora. Nekaj imám na srci — —

Aleksij. Jaz tudi — na srci — v srci. Sočujstva brez prilike. Krasna Feodora, ljubim Vas!

Feodora. E, béžite, béžite!

Aleksij. Ne, ostati hčem, da Vam to vsak dan ponavljam, vsako uro, dasi tudi še ne tolikokrat, kolikor imám mislij vsak čas.

Feodora. Skôro bodete to rekli zadnji pot.

Aleksij. Hčete li me imeti némega služnika?

Feodora. Ne, dáje se Vam prostóst.

Aleksij. Prostóst? — Nij li več policije, niti njé ministra?

Feodora. Ne to!

Aleksij. Morebiti grofica Valovna novega plesálca —

Feodora. Molčíte! — Jaz — prav sama jaz sem vse pripravila za pobég, in takó, da ne služi nikomur v kvaru —

Aleksij. Feodora!

Feodora. Ste li čuli, kaj so dejáli prej moj oča?

Aleksij. Takó dobrosten je bil, imenovati me nevkretnega.

Feodora. Mislim, da to pomenja: komur se toliko olajša bég, a ne ubeží, tá je nevkreten.

Aleksij. Res, nevkretnost je nevkretnost, in ostaje nevkretnost.

Feodora. Toda Vi ne bodíte nevkretni. — Uže davno so zabíli na Vas, ménijo oča, in ako bi sploh zapirali vse plesálce —

Aleksij. Plesali bi pôtler z lanci po ječah in ne bilo bi prostora za kaznjevasti druge pregrehe.

Feodora. Pobégnite dakle, in v bodoče plešíte le z mladimi dekleti. Soprog je posvečena osoba, če tudi je pri policiji.

Aleksij. To je, kakor kdo misli.

Feodora. Čujte dalje: moj učitelj muzike, Francoz, vrača se v domovino. V njega kibítko ukazala sem prinesiti svoje harpe zabòj — vánj zlézite Vi!

Aleksij. To bi bilo lépo jedro! Ha, ha, ha!

Feodora. Ne smijajte se v tem slovesnem hipi. Nihče ne vé o tém — nikogar ne stavite na srámež. Da ste le iz tvrdnjave obližja, skočíte vèn, v vòzi sta dva samokresa — moj učitelj je zeló bojèč, in pumf! pumf! pumf!

Aleksij. Takó se začni harpe sólo?

Feodora. Takó, vender le v vzduh. Profesor malo omedlí in nam bode strél služil v znamenje prostósti.

Aleksij. Krasna Feodora, in Vam bi moral ubežati?

Feodora (vzdihujóč). Ako mora biti!

Aleksij. Ako bi pa vse svoje dni rad ostal v Vaših spónah?

Feodora. Prav hvaležna! Ali jaz sem uže obljubljena.

Aleksij. A na primer, jaz bi ukrênil Vas ostaviti; kakó li hčem priti črez zakleneni mostovž?

Feodora. Ujetníški strežáji hodijo iskat zájutrek v kuhinjo; glavna vrata so po nepaznosti — slučajno ostala nezaklenena —

Aleksij (na stran.) Kakóva misel!

Feodora. Oča gredó! — Brzo stráni! Z Bogom — na veke! (Podá mu rokó.)

Aleksij (jo objame). Na veke! (Na strán.) Nadaljevanje pride. (Zopet jo objame.) Še jedenkrat — večno! (Otide.)

Feodora (otirajóč si očí). Šel je! (Vzdihujóč.) Oh, menim, da je prav dobro, ker je odšel.

Peti prizor.

Major. Feodora. Ivan.

Major. Feodora! — Dèkle, kde tičíš?

Ivan. Feodora! — Ljuba dušica —

Feodora. Oh! — Ivan — Ti!

Major. Oj, koketerije ženske! Izvestno je slutila, da prideš — zató je bilo trebé je iskati.

Feodora. Izvestno in resnično, očka, meni se niti sanjalo nij, da —

Major. Te želí žénih objeti? — Nu, brzo, dečko! Ali se dan danes takó leseno sučejo částniki?

Ivan (objemajóč Feodoro). Ako dovoljuje draga moja Feodora —

Feodora (oziraje se v Aleksijevo sôbo, vzdihujóč). Na veke!

Major. Na veke dovoljuje? Ha, ha, ha!

Feodora (vzbegana). Ne, očka, zmotila sem se — menila sem —

Ivan. Kaj ti je, Feodora? Če se ne motim, si jokala? — Ali od veselja zaradi snidenja?

Feodora (najivno). Oh, ne, zaradi tega ne —

M a j o r. Aha, ločitev z učiteljem muzike!
(Na stran.) Skrajni čas je uže.

F e o d o r a. Res, izvestno, ločitev.

I v a n. Nu, razvedriti hčemo zopet svojo golobíco. Zeló sem vesel, ker se je odbral baš moj oddelek, da izpremi semkaj policijskega ministra grofa V a l o v a. Ko so moji ljudje v bližnjem trgi se vstavili, sem jaz izpodbodel svojega konja, da jih prehitím, rekóč, kà naznanim poveljniku prihod visôcega gosta.

M a j o r. To je bilo modro, kajti časih takóvi гости radi iznenádijo. (Na stran.) Kaj li hče? Je li mu carevna povedala? (Glasnó.) Nu, sedaj je ugoden čas, da izpregovorim besedo za —

F e o d o r a (na stran, vstrašena). Oh, moj Bog! Očka ne vedó, da sem uže zvršila njih naredbe.

S l u g a (naznanja). Njega ekscelencija, gospod policijski minister.

F e o d o r a (se obrne). Takó je! — Visôka gospódska nima pojma o uljudnosti.

Šesti prizor.

Prejšnji. Grof Valov.

Grof. Major, poveljnik, pozdravljeni! —
A, Vaša hči?

Major. Dà, ekscelencija.

Grof (neumno smijóč se). He, he, he! Nij naoplačna — pri Vas se uže prebiva, ako je kdo zaprt! He, he, he!

Feodora (na stran). Pôtler bi jaz z vso častjo pobegnila.

Major (zeló resno). Ekscelenciji bi se pripravil vselej dostojen prostor.

Ivan (se ne more vzdržati smehú).

Grof. Kdo se smeje na kraji, kder nij kraj za sméh? (Ivan hče odgovoriti.) Nij trebé izgovorov. Moje vprašanje ne zahteva odgovora. Idite! (Ivan se kloni in otide.)

Feodora (na stran). Drgóčem od strahú!

Grof (kratko Feodori). Gospodična!

Feodora (klonivši se). Ekscelencija! (Tiho majorju.) Ne govorite ž njim o Aleksiji — morebiti je zabil nánj. (Otide.)

Sedmi prizor.

Major. Grof.

Grof. Poveljnik, sem li sam?

Major. Ekscelencija, prav po volji.

Grof. Uganeta li, o kom se imá govoriti?

Major. Ne vé m, kater predmet se dozdeva ekscelenciji vreden obravnavanja.

Grof. Vse jedno — ugeníte, ako môči — dovoljujem Vam.

Major. Oj, dakle — morebiti mladi plešálec, kateri je bil takó nesrečen, z Vaše ekscelencije soprogo —

Grof. Nesrečen? Pá! Baš nasprotno: prevelika sreča je bila zánj! — Če se ne motim, se tukaj zanímajo za takšne malenkosti. — Dobro, da se zvé. — Še danes ga odpravimo v Arhangel.

Major. Ekscelencija želí opomniti —

Grof. Ne bodem opomínal — jaz nisem prišel opomínat. — Brzo: (tiho) od sinoči imate tukaj necega ujetníka —

Major. Res je takó.

Grof. Carevna ga je zaupala Vam — mej njo in Vami je skrivnost. — Čudno! Jaz, policije minister, bi imel vender vedeti —

Major. Česar ekscelencija ne vé, kakor se dozdeva.

Grof. Vender — vender, to se pravi: vém razven nečesa. A dovolj! Veličanstvo je bilo takó milostívo, danes z jutra pozvati me k sebi, in v moji navzočnosti je zdelalo naslednjo svoje-ročno instrukcijo záme in za Vas. Dakle čujte! (Se odkrije.)

Major. Na poslugo!

Grof (bêre). „Grof se imá nemudno podati k poveljniku tvrđnjave Ključji grad, da se na svoje oči prepriča, je li res tamkaj nékov ujetník, za katerega je major Petrov pôrok sè svojo glavó.“

Major. Moje življenje je cesaričino!

Grof. Nikacih ovér, čujte dalje: (bêre.) „Major naj véde ujetníka proti poludné v véliko dvorano, katera imá okna proti Nevi“ —

Major. V isti smo mi.

Grof. (beróč): „Protí Nevi. Grof“ — to sem — „naj skrbi, da ostane ujetník sam.“ Oj! da sem jaz tamkaj, bode uže sam. (Beróč:) „Pokrita gondola pripluje tačas do vódnih vrát in iz njé stopi dama, katera imá nálog, meni prinêsti natančno poročilo“ — (Vmes rekóč:) Žensk oglednik!

Za Boga, čemú sem li jaz? (Beróč.) „Vstopila bode skozi skrivna vrata, in major naj skrbi, da nihče ne zvé o tem.“ (Ozirajóč se.) Skrivna vrata? (Major molčí.) Skrivna? — Kde neki?

Major (kažóč na papir). „In major naj skrbi, da nihče ne zvé o tem.“

Grof. A jaz v svoji službi —

Major (zmigujóč z ramenima). Nihče.

Grof. In dama, katera imá pripraviti ujetníka do besede, kdo more li biti?

Major. Saj ekscelencija vse vé!

Grof. Res, vse! Kdo neki more biti?

Major. Morebiti Vaša soproga? Pravijo, da je zeló umeteljna, izvábiti iz človeka skrivnosti!

Grof (zadovoljen). Oj, res, zeló umeteljna.

Major. Ekscelencija ste jej dali mnogo ugodne prilike.

Grof. Zató je moja soproga — takó se učí. — (Záse.) Dakle nikdo ne vé, da je tukaj?

Major. Niti moja hči.

Grof. Slutim! Jasno vidim! (Zvedávo.) Popisovali ste mi nekoga, katerega ne poznam — blizu moje rasti — veličasten — hm?

Major. Jaz izpoznavam veličastje samó v svoji vladaríci.

G r o f. Vitek, z orlovim nosom, temnimi očmi —
 M a j o r. Ujetníka so dolgočasila moja vprašanja, zaprl je oči, kakor vtujen. Druzega ekselenciji ne vém povedati.

G r o f (na stran). Mladi vojvoda mora biti. (Glasnó.) Spravite dakle ujetníka semkaj, kder N e v a — in skrivna vrata — kakó se uže imenuje?

M a j o r. Gospod grof vse vé!

G r o f (srdit). Bès Vas nêsi —

M a j o r. K ujetníku, po ukazi! (Hče oditi skozi leva stranska vrata. Ta hip se čuje strél v dalji.) Kaj je to?

G r o f (vstrašen). Strél? Zopet skrivnost!

M a j o r. Ne umejem —

Osmi prizor.

Prejšnja. Feodora.

F e o d o r a (živahno vstopivša). Strél! On je — (zapazivša druge.) Oh, moj Bog!

G r o f (vstrašen). Kaj je?

M a j o r. Kaj delaš tukaj? Koga iščeš?

F e o d o r a. Odpustíte — čula sem zunaj —

Major. Nič nij bilo. (Grofu.) Najbrž znamenje, oznanujoč prihod gondole.

Grof. Oh, res, prav pravite. Znamenje, da želi nevidena — (hče iti ven).

Major (za njim.) Ekscelencija ste se ustrašili — (z nasmehom) drgóčete —

Grof (živahno). Nikari se mi ne vtíčite v gospódske stvari. (Otide po sredi, major na levo.)

Deveti prizor.

Feodora, pozneje Aleksij.

Feodora. Res, znamenje je bilo. Prost je, hvalo Bogú! — (Otrne solzó.) Boljše je takó, sedaj ga ne bodem več videla — (jokajóč) prav ljubó mi je tudi zaradi svojega netjaka Ivana, dasi nij takó lep — (jokajóč) nikakor nij takó lep!

Aleksij (od desne). Prost je!

Feodora (vzklikne). Mili Bog! Vi? — Aleksij — Vi ste zopet tukaj?

Aleksij. Kdo bi mogel ostaviti Vas, Feodora!

Feodora (vzbegana). Mene? — Ali prostost — tam —

Aleksij. A sreča tukaj!

Feodora. Sreča? Ste li zabili netjaka? Oh, moj Bog, sama ne vém, kaj govorím, in strél — znamenje —

Aleksij. Je bil vsekako znamenje oprostivte; toda ne moje.

Feodora. Kaj? Kdo drug?

Aleksij. Moj sosed — ubog, mlad mož, tudi takó burjast, kakor jaz, po Vašega očeta sódi — tá je odrčal.

Feodora. Oj, moj Bog, kakó drgóčem —

Aleksij. Pomírite se — saj ste ob jednem osrečili dvá človeka — ónega s prostostjo, mene z upanjem — (prime jo za rokó).

Feodora. Nikakor ne, gospod! —

Deseti prizor.

Prejšnja Major.

Major (bled in izpremenjen). Dete moje!
Moja Feodora! — Oj, mene nesrečnika!

Feodora. Očka!)
Aleksij. Major!)

Major. Vi tukaj, častnik? — Oj, da bi
vedeli — oh, jaz sem izgubljen!

Feodora. Za božjo voljo!

Major. Drugi ujetnik, Vaš sosed, je ušel —

Aleksij. Kaj zató? Véternik je bil —

Major. Carevna ga je zaupala mojemu nad-
zorstvu — meni samemu. Sè svojo glavó sem
pôrok zánj!

Feodora. Ljubi Bog — bil je —

Major. Vojvoda Kurlandski.

Feodora. Cesarič!

Aleksij. Njemu sem do slobode pomagal
jaz!

Major (srdít). Vi?

Feodora (klečèč). Milost, dragi očka!

Aleksij. Takó ste me prevarili. Menil sem: neznamenit je, kakor jaz, in naklonil sem mu prostóst, katero ste meni nameníli.

Major. Nesrečnik! — In grof Valov, moj sovražnik, katerega sem baš sedaj svojim zasmíhanjem razjáril — njêmu bi ga bil imel izročiti na povelje carevne. — Izgubljena je moja čast — moje življenje!

Feodora (lomèč rôci). Oj, sveta nebesa!

Aleksij. Pomírite se, major! — Nihče ne vé o skrivnosti, nego mi — bodite brez skrbíj, pustite me, da ga grém lovít, predno kdo zvé. Prišel mu bodem na sled in ga privêdem nazaj.

Grof (zunaj). Vse vojake z orôžjem v rôci postavite vkrog gradú!

Major. Prepôzno! Grof je tú — stráni! stráni! (Aleksij otide.)

Jednajsti prizor.

Prejšnja. Grof. Ivan. Pozneje Aleksij.

Grof (vstopajóč). Nu, poveljnik — in ujetnik? —

Major. Res, ekscelencija, čakal sem le — misleč, da Vi — — da ujetník — da —

(Aleksij zopet nastopi.)

Grof. Da bi Vas vrag z Vašimi „da“ — ujetníka hčem imeti!

Aleksij (naprej stopivši). Ekscelencija!

Major (na stran). Ta se drzne?

Grof. Oh! odpuščanje — gospod! Nisem védel, da Vaša — da Njega, da ste Vi uže tukaj!

Aleksij (na stran, vesel). Ne pozná ga! — Rešeni smo!

Feodora (mu stisne rokó). Objela bi Vas!

Aleksij (tiho). Pozneje!

Grof (tiho majorju). Kakó neoprezni, da me niste opozorili. (Aleksiju.) Vaša — Njega — uvérjeni bodite, da z največjo prizanesljivostjo — takó veleva ukaz carevne.

Aleksij. Uže prav — nádejem se — ker — s kratka — (na stran.) Vrag me vzêmi, ako vém, kaj bi govoril!

Grof (tiho majorju). Vam nisem li rekel, moje rastí — veličasten — z ôrlovim nósom? — Oj, jaz vselej vém —

M a j o r. Res, ekscelencija vé — (na stran.)
Bog mu ohrani to misel!

I v a n (zapazi skrivno znamenje, katero sta si
dala Feodora in Aleksij). Kaj to pomenja?
— Kakor je videti, se umejeta! —

A l e k s i j. Dakle, ekscelencija — kaj se želi
od mene? Pojdem li v novo ječo, ali v drug
samostan? (Na stran.) V nunskega bi uže šel!

G r o f. Ne, gospod — cesarič.

F e o d o r a (na stran). Hvalo Bogú, gospódska
se je vender zopet z nova zmotila!

G r o f. Gospod vojvoda — (pomežíka m a -
j o r j u). Kaj ne?

M a j o r (tiho in živahno). Veličanstvo nehče,
da bi se pozvedávalo —

G r o f (tiho). Kakor bi kaj odšlo mojim
očém — nos — očí — ves Kurland! (A l e k s i j u.)
Ukaz imam, Vaše — Njega — tukaj čestito za-
preti.

A l e k s i j. Kaj? Samega? (Nasmihajóč se.)
Bi li ne smela tá le mlada dama delati mi družbe?

F e o d o r a. Jaz? (I v a n se jej živahno bliža.)

G r o f (nasmihajóč se). Oj! (na stran.) Ves
Kurland — (glasnó.) Ne smém dovoliti — Vaša
— (drugim.) Idite za manoj!

Aleksij. Še jedno besedo z majorjem!

Grof. Vojvoda — cesarič.

Aleksij (zapovedujoč). Takó jaz hčem!
(Major se mu bliža; tiho.) Prej umrem, nego Vas
izdám. A kaj sedaj?

Major (tiho). Nepoznana dama pride, po-
slana od carevne — kdo vé? Morebiti grofica —

Aleksij (tiho). Žívela mazurka!

(Grof se bliža, da bi poslušal, Feodora za-
kašlja, Aleksij se živahno obrne.)

Aleksij (ponosno). Pustíte me samega!
(Grof se kloni. Vsi se obrnejo na odhod.)

Aleksij (pozóve grofa nazaj). Grof!

Grof. Vojvo — cesarič —

Aleksij. Oženjen, grof?

Grof. Na poslugo!

Aleksij. Čestitam! (Dá znamenje oditi. Vsi
otidejo.)

Dvanajsti prizor.

Aleksij.

Ako bi pripravljen bil na sméh—e, kaj, pripravljem sem, ha, ha, ha! Kateri človek bi se mogel zdržati! (Čuje se na levi ropôt zapahov.) Blisek in grom! — (V sredi baš takó.) Tristo bésov! istina bode. — Kar v železo me bodo zakóvali, in ona nepoznana dama, pride li skozi ključnico? Ako bi bila grofica Valovna — ali iz katerega vzroka bi ona vzprijela od vladaríce—? Kdo zná, morebiti celó „železna devíca“ z — (sklene razprostrti rôci počasi vkupe.) Brrrr! (Na desníci se čuje odpiranje vrát.) Nekdo pride! Sveti Peter, tebi priporočam svojo dušo! (Dama sè zavojem črez obraz se prikaže v skrivnih durih.) Ne, še ne, sveti Peter! Ženska je! (Dama dá znamenje vènkaj. Duri se zapró.) Prekrasna rast, ako bi ona bila — a vse lepe rasti so si jednake mej soboj!

Trinajsti prizor.

Aleksij. Carevna (zakrita sè zavojem).

(Carevna gré proti njemu, ter ga ponosno in pazno ogleduje. Oddih.)

Aleksij. Res, Vi morate biti, Vi in ni-jedna druga! (Hče k njej, carevna odkrije obraz.) Nebesa, Vi niste!

Carevna. Vi ste pričakovali?

Aleksij. Res, pričakoval sem — ne, ne,
— reklo se mi je —

Carevna. Reklo se Vam je —

Aleksij. Da — da pride nekova dama
— toda preváрили so me —

Carevna (ponosno). Preváрили so Vas?

Aleksij. Pričakoval sem dame, a prišla je boginja! (Carevna ga hipno molčé gleda.)

Carevna (smeh zadržujóč). In kdo bi mogla dama biti?

Aleksij. Prijateljica, katera ima usmiljenje z mojo nedolžnostjo, z mojim ujetníštvom.

Carevna. Prijateljica? Je li Vas Vaš zápor takó malo óster?

Aleksij (záse). Ojoj! (Glasnó.) Oj, strašný óster! Ali sanjati človek vender smé in sanja najboljše — to je vsakomu milostivo privoljeno. Sanja človek o lepih ženáh — o milih ženáh — o ženáh, katere trdosrčnosti ne poznajo, s kratka: o vsem ženskem sveti in o čudésih!

Carevna. Vi vérujete v čudésa?

Aleksij. Kar sem videl.

Carevna (začudena ga pogleda). Vi ste dakle vojvoda Kurlandski?

Aleksij (živahno). Ne bi li hteli prijazno sésti? (Gré po stol.) Obžalujem le, da je ta kraj takó malo dostojen za Vas. — Nigdar še nisem svoje ječe takó sovražil iz globine svojega srcá!

Carevna (séde). Res?

Aleksij. Oprostíte, zabil sem, da jo Vaša navzočnost izpreminja v paradiž!

Carevna (záse). Čudno!

(Aleksij malomarno séde njej na stran. Carevna na polu vstane, ter ga ponosno pogleda. Osupnen se vmakne sè stolom na stran.)

Carevna. Dozdeva se mi, da voljno prebítate svojo usodo?

Aleksij. Potrpljivo. — Človek sladí svojo usodo s knjigami — sanjarstvom — z muziko — s klavirjem —

Carevna. Vi igrate na klavír? Kakó je bilo môči?

Aleksij (záse). Zopet naopačen pritísek! (Glasnó.) Nekov menih v moji samostanski ječi, kateri je igral na orglje, je bil meni učitelj. — Dober starček je bil, oh! — Mnogo dobrih ljudíj je na sveti — blagih duš, osobito v mladem ženstvu —

Carevna. A, Vi ste zaljubljeni?

Aleksij (se primakne blizo). Menim — dà! (Carevna se odmakne.) Nekaj tacega sem jél opazovati.

Carevna (nasmihajóč se). Ta glas — čudno! Jedva verjamem temu, kar čujem in vidim. Povedalo se mi je, da ste pobožnják.

Aleksij. To se dá združevati.

Carevna. Otožen, trpěč!

Aleksij. V Vaši navzočnosti.

Carevna. Čestiželjen.

Aleksij. Po mnogokratni časti Vašega obiskovanja.

Carevna. Katero, kakor je videti, Vas veselí. Ali kaj, ko bi jaz prinašala nesrečo?

Aleksij. Vi? — Nikakor ne! — In kar koli je tudi carevna ukrenila o meni — poročilo po takšni poslanki more biti le srečo noseče!

Carevna. A ko bi carevna ne vedela o tem?

Aleksij. Ženske vsegdar vedó, ker so rado-vedne, carevne vedó še več, ker so radovednejše, nego li vse. S kratka: prekrasna moja dama, Vas je poslala carevna.

Carevna (živahno vstane). Kdo li je Vam to povedal?

Aleksij (pobožno). Glas od zgôraj!

Carevna. Dakle ste naopačno čuli. — Jaz sem poslanka Vaših privržencev.

Aleksij. Mojih privržencev? (Záse.) Vraga, kaj mi hče natvéziti?

Carevna (záse). Vidi se oplašen.

Aleksij (záse). Hče li me ujéti? Pozornost!

Carevna. Ne more Vam biti neznano, da je nekova stranka, ki se vzdiga proti sedanji vladi. — Potrebuje vodníka in Vas so izbrali, ker ste po svojem rôdi, če tudi iz daleč, sorodni prestolu —

Aleksij. Res, iz daleč —

Carevna. Želé dati prapor razpóra Vam v róke; bi li ga ne hteli dvigniti k višku?

Aleksij. Ne htel? Bog obváruj! (Carevna se premakne.) Brez premisleka bi ga vrgel na tlà!

Carevna (vesela). Je li móci?

Aleksij. Na čéli nekaterih intrigantov bi jaz stal, ki bi se pri prvi nevarnosti skrili za plot? Nezadovoljnost in razpòr bi širil v kraljevstvu in bil takó neuljuden, mladi, ljubeznívi gospé izpodkopavati prêstol, ter jej iz nežnih rók trgati žézlo, sè katerim kraljuje z vso žensko grácijo, a vender trdne volje kakor mož? (Carevna se gane.) Ne, blaga nepoznanka! Mnogo prisrčnih pozdravov moji stranki, ali carevna je in ostaje na prvem mestu, in kadar mi je potegniti meč iz nóžnice, potegnem ga zánjo, kateri sem posvetil svoje življenje, svojo krí. (Záse.) Ako sedaj nisem ubežniku olajšal usode, ne vém.

Carevna. Znajte, carevna je Vaša sovražnica, Vi pak jo zagovarjate?

Aleksij. Carevna je cvet ženstvâ in Vi jo napadate?

Carevna (izpozabívša se). Dobro, mladi mož, vrlo dobro! (Mirnejša.) Vi imate srcé in um.

Aleksij. I nu v ječi — tú se okrepi oboje. Nij prílike, da bi človek kaj oddajal.

Carevna. Zeló bi se morala motiti, ako nij istina — Vi bi bili carevni zeló po godi.

Aleksij. To bi mi bilo po volji, kajti ljubim jo bolj, nego katero si bodi njé spôla.

Carevna. Ste li uže mnogo téh „katerih si bodi“ ljubili?

Aleksij. Kolikor se je dalo.

Carevna. V ječi?

Aleksij (pomišlja). Vi pozabljate, da sanje celó cenzura dovoljuje, ako niso „črne na belem“, a moje so bile rožno-rudeče.“

Carevna (nasmihajóč se). Dakle carevna ne smé biti ljubosumna?

Aleksij. Smé, smé! Ljubosumna kakor gospodaríca na krepósti žené, ljubosumna kakor žena na krepósti gospodaríce; kaj bi pri njej ljubil družega, ne vém —

Carevna. Laskavec! (Nasmihajóč se.) A Vi niste bili nigdar na dvori?

Aleksij. Nisem.

Carevna (brzo). Dobro dakle, cesarič. (Pomišlja.) Zdravstvujte!

Aleksij. Morem li, ako me ostavite?

Carevna. Najini politični nazóri se ne vjemajo.

Aleksij. Morebiti sva jednacih mislij drugé. (Hče jo prijeti za róke.)

Carevna (jo brzo izmakne). Cesarič!
(Obstojí ter ga iz dalje gleda. Záse.) Čudno! ne-
kamo razburjena sem — takóvega si ga nisem
mislila.

Aleksij (záse). Bog zná, pleše li mazurko?
Ta bi se sukála, kakor vrtálka!

Carevna. Sedaj, sanjáč, zamižite! Rožni
povešajo se oblaci in zopet dvigajo, kažóč hrepe-
nečemu pogledu túkaj zlatolaso Silfido, po rožah
plešóč, tamkaj vítko Drijado, po vejah se zibljóč,
ónostran zračno Vilo, v mésečnem sviti se vrtěč,
in tukaj prijaznívo Najado, na valóvih se gibáje
in sukaje —

(Hitro otide skozi skrivne duri.)

Štirinajsti prizor.

Aleksij. Pozneje major. Feodora.

Aleksij (plane k durim). Glumáčica! Otišla
je! — Lepa nepoznanka, še malo politike! —
Izginula je! — Nu, na mojo ubogo dušo, igrál
sem cesaričev nálog; da so vsi cesariči lepim
ženam nasproti takóvi, morala bi se napraviti
nova pratika za vse té svetníke. — Bila je pa
tudi takó oblastna videti — takó — (Srednje

duri se odpró.) Zopet pride! — Oh, ne! Od tamkaj! — Feodora.

Major. Gondola je odplula.

Feodora. Nu?

Aleksij. Vse gré po sreči.

Major. A dama?

Aleksij. Nepoznana.

Feodora. Lepa?

Aleksij. Malo ne takó lepa, kakor Vi!

Major. Vender ničesar nij zapazila?

Aleksij. Ničesar! Žál, kà ničesar!

Feodora. Oj, grof!

Petnajsti prizor.

Prejšnja. Grof. Ivan.

Grof (slovesno). Presvetli gospod, v imeni carevnem pojdite milostívo z manoj v letno palačo.

Aleksij (osupnen). Jaz?

Drugi. Kakó?

Grof. Prosim, Vaša svetlóst. — Saj sem vedel — vsa Kurlandija! Saj sem znal!

Major. A jaz ne smém —

Grof (mirno ga primši za róko). Od njega ne stráni, za svojo glavó! (Glasnó.) Gospod major, Vi izpremljate svetlóst kot adjutant.

Ivan (záse). Tá-le cesarič?!

Aleksij (tiho majorju). In ubežni vojvoda?

Major (tiho lomèč rôci). Vse je izgubljeno!

Grof. Glejte ukaza, svojeročno je podpisan, predno je šla v gondolo.

Vsi. Kdo?

Grof. Veličanstvo carevna!

Vsi. Carevna! (Osupneni obstojé. Grof se ponižno klanja Aleksiju.)

(Zavésa pade.)

Drugo dejanje.

(Elegantna dvorana z razgledom na vrt. Srednja in stranska vrata. Na levi klavír, na desni pisna miza.)

Prvi prizor.

Grof. Ivan.

Grof (še zunaj). Takó bodi — volja carevne je in moja. (Nastopivši.) Nič sitnejšega na zemlji, nego li ženska, in nij je sitnejše ženske pod milim

Bogom, nego li carevna. — Meni sicer ne ostaje skrita nijedna stvar, vender bi rad vedel, odkodi izvira zanimanje veličanstva za mladega cesariča? Da je bila carevna radovedna, to bi uže prebíl, toda kaj imá on opraviti v letni palači? Čemú se je odpravilo vse dvorjanstvo? — Nedoumno! Zakaj niso tudi svetlih glâv misli podredjene gospodski kontroli!

Ivan. Ekscelencija! Major in njega ujetník.

Grof. Cesarič Kurlandski. Govorí naj se s spoštovanjem in čestjó o njem.

Ivan. Oprostite, ekscelencija, o tem nij govoril Vaš ukaz.

Grof. O čem pa? — Vender, vém, spominam se. So li vkrog vseh vrat straže?

Ivan. Ekscelencija, so.

Grof. Je li jim zabíčeno, nikogar izpuščati?

Ivan. Takó je, ekscelencija.

Grof. Vi mi pazite na cesariča z vso ostróstjo — poizvedajte za vsako njega stopínj; če môči, tudi za njega najskrivnejše misli —

Ivan. Prosim —

Grof. Meni se ne ugovarja. — Ako bi htel ubegniti, pôtler ga tudi probodíte —

Ivan. Gospod grof —

Grof. Samó nigdar ne zabite dolžnega mu poštovanja.

Ivan. Baš sedaj prihaje sam.

Drugi prizor.

Prejšnja. Major. Aleksij.

Aleksij (v pogovori). Svojo bojazen, vtešite jo! Kar nas obdaje, nosi znamenja velikosti veličestva — jaz dišem vzduh zadovoljnosti, veselja, ljubezni, kar budí vrtoglavost, pijanost, nadzemeljsko rádot! Jaz, jaz v cesarski palači, v nje obližji, v obližji carevne!

Major (tiho). Molčíte! — Poslušajo nas!

Aleksij. Oh, minister! — (Záse.) Mož svoje ljube gospé!

Grof (se kloni). S ponižno udanostjo —

Aleksij (majorju). Kakó globôko se klanja — to se mora visôko ceniti. (Se prijazno zahvali.)

Grof. Svetlóst bodete imeli veselo potovanje.

Aleksij. Kakó izvolite?

Grof. Dejál sem, svetlóst —

(Major zakašlja.)

Aleksij. Takó — Vi govoríte o moji svetlósti —

Ivan. Ljubi strijc, kaj Vam je? Bledíte?

Grof. Istina.

Aleksij. Resnično! Ha, ha, ha! Vam čisti vzduh ne dé dobro, kakor se vidi.

Major (tiho). Ako mislim na našo zádrgo.

Aleksij (tiho). Stvorite kakor jaz, ne mislite o tem —

Grof (radovedno). Svetlóst méni —

Aleksij. Kaj?

Grof. Menil sem, seznaniti sem htel svetlóst z Nje bodočim izpremljevalcem, z ónim mladim častnikom, kateri z najvišjim spoštovanjem in z vso prizanesljivostjo —

Major. Dragi netják, oh tem bolje — ker — lehkó se —

Ivan. Preplašeni ste, dragi strijc.

Major. Jaz?

Grof. Prav res ne vé —

Aleksij. Izvestno! Strašno jecate. (Tiho.) Smijajte se vender!

Major (s prisiljenim smehom). Ha, ha, ha! Ekscelencija se moti —

Grof. Jaz se ne motim nikoli! — Vender stojte, povedite mi, je li častnik Aleksij — Aleksij. Kaj izvolite?

Major (kašlja). Hm! (Tiho Aleksiju.) Ne-pozornež!

Grof. A svetlóst, obledeli ste tudi Vi — Aleksij. Dozdeva se mi, da se tudi meni ne prilega čisti vzduh.

Grof. Se je li poslal v Arhangel, kakor sem ukazal?

Aleksij. V — Arhangel?

Grof. Svetlósti se tudi poljubi jecati.

Aleksij. Posledica ječe — dolgo trajajoči zápor.

Grof. Dakle je Aleksij na poti?

Major (v zadregi). Nisem vedel —

Grof. Vselej mora človek védeti — „Takoј“ — je pisano — „naj se“ —

Aleksij (tiho). Ne piše li?

Ivan. Carevna!

Grof (stopi nekoliko kratov proti durim). Veličanstvo!

Major (tiho). In begún?

Ivan (tiho). Šest mojih ljudíj ga išče. (Gré v ozadje.)

Aleksij (záse). Zopet jo vidim! — Kakó mi utríplje srce!

Major (tiho). Jaz ne čutim žile biti. —

Tretji prizor

Prejšnji. Carevna, z njo gospodje in gospé.

Carevna (živahno ustopivša). Ne, ne gospôda, nikakor ne! — Naj godrnjajo čestiželjniki, kateri se imajo moji milosti zahvaliti za svoje častne stopnje; ako bi se uslišale njih drzne terjatve, bi se to dejalo omahovati. Naj se imenuje moj spol „slabi spol“ — zavést svojega dostojanstva me krepí — na prestóli nisem ženska, s koróno na glavi sem vladaríca! — Gorjé njim, kateri bi se drznili dotekniti mojih pravíc! Jaz gospodárim! (Aleksija vglédavša ponosno obstoí. Ha! Tá!

Aleksij (majorju). Menim, da naju je videla —

Major (tiho). Jaz ne vidim in ne slišim.

Carevna (nehteč videti Aleksija, reče grofu). A Vi, gospod grof, ste zeló drzni, ker hčete prositi za izdajico, ki je prevaril moje zaupanje.

Grof. Veličanstvo — menil sem — velikan v državi —

Carevna. Velikan je le, kogar povzdignem jaz, a zopet jedna moja beseda — in leži v prahi. (Pogleda Aleksija.) Naj tega nihče ne pozabi.

Aleksij (majorju). Na naju gleda — Major (záse). V prahi ležím —

Grof (opazujóč pogleda carevno). Veličanstvo — ne vém — ako visokost Kurlandska in — major Petrov — (Aleksij se kloni.)

Carevna. Oh, prav pravite — spomínam se — vojvoda Kurlandski, dobro došel! Vi ste mi moj pohod vrnili?

Aleksij. Veličanstvo, osmelujem se —

Carevna. Nu, vojvoda, ječe ste rešeni?

Aleksij. Oprostíte, veličanstvo — (kažóč majorja) še stojí na moji stráni.

Major (tiho). Predrznež!

Carevna. Poveljnik, za nekoliko hipov prepustite ujetníka mojemu varstvu. Le idite! — Jaz se ne bojim in umejem kažnjevati izdajice — (major se vstraši,) kakor tudi poplatiti zveste služabnike.

Major. Veličanstvo — jaz — jaz —

Carevna (Aleksiju). Mož je zeló skrivnósten.

Aleksij. Veličanstvo — ječár.

Gr of. Res, ječár — veli —

Carevna (ostró pogleda grofa, kateri se kloni.
Carevna migne in vsi otidó skozi srednja vrata.)

Četrty prizor.

Carevna. Aleksij.

Aleksij (oddaljen stojèč). Čudno, kakó ženska vrednost takoj vse izpremení. — Včera j — včera j sem bil ves drugačen, nego li danes.

Carevna (opazujóč, záse). Njega zaupanje je nekoliko izginilo! (Glasnó.) Vi ste malo bojèč vojvoda?

Aleksij. Res, veličanstvo — ako se spominam včera jšnjega dné in svoje drznosti — skrbí me, da sem vzbudil Vašega veličanstva nevoljo —

Carevna. Zaradi svoje odkritosrčnosti? — Ne, dasi ste se mi malo laskali.

Aleksij. O ne, ne, odkritosrčno sem se čudil — in celó ta hip —

Carevna. Oj, ta hip je strah —

Aleksij. Oh, dà — ne — to se pravi ako pomislim, kje sem — kdo sem —

Carevna. Vi ste moj daljni netják.

Aleksij. Res — zeló oddaljen —

Carevna. Oj, nekdam sva si bila bliže! —

Se li spomínate še genljivega prizora in najinih detinskih lét —

Aleksij (záse). Mili Bog, sedaj me spomína prizorov — in meni, da jih pámetim — (glasnó.) Izvestno, veličanstvo, spomínam se —

Carevna. Saj sem vedela! (Ogujevito.) Kaj ne, bilo je genljivo —

Aleksij. Oj, še sedaj me gane —

Carevna (vzdihujóč). Oj, ti lepi dnevi so minuli!

Aleksij (vzdihujóč). Oj, res, minuli so!

Carevna. Kakó sem li mogla misliti, da ste Vi sedaj moj sovražnik? — Kakó Vas mogla pustiti vzdihovati v ječi, kamor Vas je obsodila moja prednica! — Ne bodite hudi, da se mi uže prej nij vzbudila misel, Vas videti, Vas zopet videti!

Aleksij. Kakó bi hud bil na Vas, veličanstvo? Bog me obváruj tega! — Presrečen bi jaz bil, ako Vaše opuščanje —

Carevna. Opuščanje? — Kaj ste li zagrešili? — Nič, prav nič! — Sicer ne morem in

ne smem Vam še neomejene prostosti dovoliti — (vzdihne.) Oh, mi vladarji ne smemo vselej mili biti, kadar veleva srcé.

Aleksij (záse). Najbrž me zakúje začasno v lance.

Carevna. A tukaj ostanete; tukaj v tem gradi — to bodi Vam ječa. — Obljubíte, da je ne bode te ostavili?

Aleksij. Iz srca rad, ako veličanstvo semkaj pride stolovàt.

Carevna. V poletji — na vsak naèin —

Aleksij. Pôtler Vas prosim, da me v zimi priklenete drugam — kamor Vam ljubó.

Carevna. Ne, ne ostanete tukaj. — Tukaj Vas lehkó pogostoma obiskavam — çasi — prav pogostoma — a pôtlér se bode videlo, koliko Vam smém upati. — Kdo vé? Vi ste duhovit mož — zeló razumen — res, posebno razumen — ako se smem opirati na Vašo zvestóst! Oj, dobode se mnogo ujetnikov, sposobnih za dostojanstvenike v državi —

Aleksij. In dostojanstvenikov za jeçe —

Carevna (smijóè se). Hudôbnež! Vi namigá-vate na moje svétnike, kateri Vam ničesar niso stvorili na korist, a jaz, jaz sama sem se Vas spomnila. V bodoçe obraèajte se vselej náme

samó — čujete? náme samó. — Takoj začnite.
— Nu?

Aleksij. Veličanstvo —

Carevna. Kako milost — naklonjenost
— skleníte rôci — prosèč pogled — takó!

Aleksij. Mílost! (Záse). Stoj, zlata prilika!

Carevna. Nu?

Aleksij. Jedva se osmelujem —

Carevna. Srčnosť!

Aleksij. Dobro dakle, veličanstvo, prosim,
da podelite slobódo ubozemu částniku, kateri je
bil tám-le v tvrđnjavi zaprt — kateri je še
zaprt, sem htel reči.

Carevna. Kaj, blagi mož, za družega Vi
prosíte?

Aleksij. Takó dobro je, kakor da prosim
záse.

Carevna. Kaj je pregrešil?

Aleksij. Skôraj nič, veličanstvo, naopačen
korák zoper ministra (záse) pri mazurki.

Carevna. Zakaj se ne pritoži?

Aleksij. Pri kom? — Bog vé vse, toda
vladarji ne zvedó ničesar.

Carevna. Imé — njega imé?

Aleksij. Aleksij Razimovskij.

Peti prizor.

Prejšnja. Grof. Paže. Pozneje major.

Grof. Oprostite, veličanstvo, ako se drznem — (pokaže papir.)

Carevna. Baš prav, grof, le bliže.

Aleksij (záse). Vraga! Gospod soprog!

Grof. Imenitne stvari!

Carevna (nestrpljivo). Moj Bog, saj se ne mudí! (Migne pažetu, kateri jej primakne stol in otide.) Kdo je mládi částnik, katerega je jeden mojih ministrov — morebiti Vi sami? (pogleda Aleksija, kateri prikima,) dà, dà, katerega ste Vi sami dali zapreti v Ključji grad?

Grof. Částnik — jaz ne vém — jaz ne poznam nikacega částnika.

Carevna. Aleksij. — (Tiho Aleksiju.) Kakó uže?

Aleksij (tiho). Razimovskij!

Carevna. Aleksij Razimovskij!

Grof. Oh!

Carevna. Vidite, da ga poznate?

Aleksij (záse). Jaz sam mislim takó.

Grof. Le po imeni.

Carevna. Zakaj li vzdihuje v ječi?

Aleksij (záse). Je vzdihoval, to je prava beseda.

Grof. Ker — ker je bil v zaróto —

Aleksij (naglo). Jaz? (Carevna ga začudena pogleda, on se vmiri.) Odpušcanje, veličanstvo — ali moram — moram temu ugovarjati.

Carevna (ostró grofu). Jaz hčem čuti resnico, grof, čisto resnico — kajti tukaj nismo v nikaki zbornici! — Ali pa govoríte Vi, vojvoda — jaz zahtevam!

Aleksij. Moj Bog, veličanstvo, na zaróto nigdar niti mislil nij ta ljubi, pošteni mladi mož.

Carevna. Ljubeznívi, ste hteli rêči?

Aleksij. Skôraj bi se drznil to trditi. — Nasprotno, on ljubi Vaše veličanstvo, dál bi za Vaše veličanstvo svoje življenje. (Záse.) Ker sem uže svoj oskrbník, mi je to vse v jedno ceno.

Grof. Toda veličanstvo, važne državne stvari.

Carevna. Pustite državo v miri! — Dalje — dalje —

Aleksij. S kratka — dostajalo se je ne-kove lépe žené.

Carevna (Ostró opazujóč). Lépe?

Aleksij (malomarno). Res, takó se govóri.

Carevna. Krepóstne?

Aleksij. Vašega veličanstva častna dama je. Carevna (pomišljajoča). Krepóstna — počakajte malo — cesaričina náj — vojvodinja tudi ne — tá gospodična? Bog obvaruj! (Glásno zasmijóč se.) Ha, ha, ha! Grof — Vaša soproga!

Aleksij (smijóč se). Vgenili ste, veličanstvo!

Grof (záse). Želím, da bi tá cesarič bil — ali od kodi li vé?

Carevna. Dakle naprej —

Aleksij. Stvar se suče le o mazurki.

Grof. Dvadeset mazurk vsak večer, štirinajst dníj zapóred.

Carevna. Nič družega?

Grof. Dà, dà, glavna stvar!

Carevna. Gorjé, cesarič!

Grof. Skozi okno je htel priti k njej.

Carevna. Gorjé, cesarič!

Aleksij. Izmišljeno. — V smrtni nevarnosti je plezal do okna, da bi venec svežih cvetlic —

Grof. Pasijonskih cvetlic —

Aleksij. Cvetlic —

Grof. Pasijonskih cvetlic —

Carevna. Strast na stran, ako smém prositi.

Grof. Moji ogledúni so videli.

Carevna (nevoljna). Ogledúni?

Grof. Réči sem htel, opazovalci. Vse se bêre v poročili.

Carevna. Takšne stvari se poročajo? Ha, ha, ha! (Resno.) Nesramno! — Videti hčem poročilo! (Smijóč se.) Ha, ha, ha! To brati mora biti zanimivo —

Aleksij. Ha, ha, ha!

Grof. Bi li ne htelo Vaše veličanstvo prej tega-le važnega poročila —

Carevna. In zaradi tega se pošilja nedolžen človek v Ključji grad?

Aleksij. Časi tudi v Arhangel.

Grof. Oh!

Carevna. Še danes bodi slobóden, to je moja volja! — Ako bi htela zapirati vse částnike, ki mazurke plešó in se damam laskajo, morala bi si izprositi od svojih sosedov Kinezov njih slavni zid za tó — toda kazen mora biti: mož previsôko gleda, pleza po zidéh in suče moje dvorske dame v krogih, da so vrtohlave — zató je trebé najmenj biti stotnik. — Napišite mu pravico, grof! — (Aleksiju.) Sem li postregla zagovorniku částniške nedolžnosti?

Aleksij. Oj, veličanstvo —

Grof. Ako bi se veličanstvo sedaj z mojim važnim poročilom —

Carevna (nepotrpežljivo). Dajte uže sèm — ali boljše, beríte! — Izvestno nij na polu takó smešno, nego li Vaša osobna stvar.

Aleksij. Izvestno ne!

Grof (ga resno pogleda). Izvestno ne!

Carevna. Dakle?

Grof. Veličanstvo, tiče se države. — (Pogleda Aleksija.)

Aleksij (hče oditi). Naj dovoljuje veličanstvo —

Carevna. Ne, ostaníte! — (Nasmihajóč se.) Saj nimate ničesar proti državi? Nij li res, cesarič? Tam-le je nov klavir — poskusite ga — pogledite note — (tiho grofu.) Nu, in?

Grof (tiho). Mej vojvode stranko zopet vrè. — V samostani sv. Konstantina se bode danes sešel zbor. — Ujetníka samega čakajo tamkaj.

Carevna. Vojvodo? — Saj je tukaj!

Grof. Postavil se bode upornikom na čélo,

Carevna (poluglasno.) Vojvoda — upornik!

Aleksij (naopačno pritisne na klavirji). Naopak, čisto naopačno!

Grof. Kaj? Kaj? Moje poročílo?

Aleksij. Poročílo? Kdo se meni o poročíli — jaz menim klavír.

Carevna (se nasmeje). Ha, ha, ha! Preljubeznívo krivo ste umeli. — Igrajte, cesarič!

— Igrajte! (Tího grofu.) Gledite, saj mirán sedi tukaj.

Grof. Sedaj — ali pôtlar —

Carevna (ob tlà udari z nogó). Ne, ne! On nij nehvaležnik! (Glasnó.) Cesarič!

Aleksij (mirno). Veličanstvo, trebé bode napeti druge strune! —

Carevna. Morebiti, kajti grof meui, da Vi naopačno igrate. — Vojvoda, Vas so imenovali načelnika neki novi zaróti —

Aleksij. Moj Bog — in Vaše veličanstvo je moglo verjeti —

Carevna. Menim — (dolgo gledajóč ga,) menim, (nasmíha se,) da ste najbolj sposobni za studije o harmoniji. — Vadite se, cesarič. — (Glasnó pozóve.) Major Petrov!

Major (ustopivši). Veličanstvo —

Carevna. Posodim Vam svojega ujetníka, da ga stražite. — Vi, grof, idite z manoj v državni svèt, da ne bode čisto prazno Vaše mesto. — Dakle, cesarič, le učite se, in kadar se bode vse vjemalo — vse — pôtlar igrava skupaj — trudite se, da slušate prvi glas — vedno slušajte — zvestó slušajte. — (Otide po sredi.)

Grof (odhajajóč tího majorju). Vi dovoljete svojim ujetníkom, da se skupaj pogovarjajo — tega Vam ne zabim —

Major. Ekscelencija vé —
 Grof. Ničesar ne vé! Ničesar nehčem
 védeti! (Pretèč.) Sedaj grém v državni svèt,
 major!

Šesti prizor.

Aleksij. Major.

Major. Bog zná, kakó vse izteče!

Aleksij. Prekrasno, ker se je lepó začelo.
 — Major, jaz sem stotnik — carevna je blag
 angelj — moje srcé je izgubljeno! —

Major. In najini glavi pojdeti za njim. —

Aleksij. Tri sto vragov, prav pravite! —
 Vojvoda! — V njega imeni so se zarótili.

Major. O pravični Bog!

Sedmi prizor.

Prejšnja. Ivan. Feodora.

Ivan. Ljubi strijc, nekdo pride!

Feodora. Očka?

Major (jo poljubi). Pozdravljena! (Zdajci
hud.) Kdo te je li pozval?

Feodora (začudena). Dragi očka —

Major (Ivanu). In ujetnik?

Ivan. Izginil je brez sledú!

Feodora (tiho majorju in Aleksiju).

Major. } Oh!
Aleksij. }

Ivan. Kakó?

Major. Kaj pak?

Ivan. Dejáli ste?

Major. Nič, Nič! Na svoje mesto! (Ivan
otide.)Feodora. Takó dober je neki, takó mehák
in bogoljubív! — Takisto pravi moj učitelj, katerega
nij htel ostaviti!

Aleksij (vsklikne). Imamo ga!

Major. Tiho!

Aleksij (tiho). Imamo ga!

Feodora. Nikakor ne! — Proti njega volji so ga odvédli v Konstantinov samostan.

Aleksij. Dakle vender! — Dobro! Hite bodem tjakaj — oméčil njega srcé, njega plemenitost — mehák je — potípljem ga za pravo žílo — Takoj mora nazaj v ječo. — Jaz tudi — kajti nekoliko predrzno se nosim proti carevni. — Stvorim se krivega nekaterih nedolžnih slobóščin — zabim zaradi lépe gospé vladaríce — odkrijem jej svoje čujstvo — s kratka: pošlje me z nova nazaj v Ključji grad — tam porabim oproščenje stotnika Aleksija — pobegnem — pojde — pojde — Stráni! (Hoče oditi.)

Major. Stojte! Ne smem Vas samega —

Aleksij (vleče ga soboj). Idite z manoj! Idite! (Hče skozi stranska vrata vèn.)

Ivan. Nazaj!

Aleksij. Tri sto vragov!

Feodora. A netják!

Ivan. Ukazujem! (Zakléne duri.)

Feodora. To je gostoljubnost!

Major (se udari ob čélo). Izgubljeno!

Feodora. Zlati očka —

Aleksij (se udari ob čélo). Našli smo! —
(Séde k pisni mizi.)

Feodora. Česa želíte?

Aleksij. Vi ste ženska — Vi smete iti!

— Tá list nesíte vojvodi.

Feodora. Dà! Prédenj bodem pokleknila, ter mu povedala — a kaj uže?

Major. Da tvoj očka —

Aleksij (poslušajóč). Carevne glas! — Stráni! — Vi, major, me stražite zunaj! — A vé sveta nebesa okrepíte me z drznostjo! Stráni, stráni! V polu ure nas vse odvedó na Ključji grad! (Major in Feodora otideta po sredi.) Čudna čestiželjnost! Tukaj, kder vse lazi za milostjo, hrepením jaz po nemilosti in prognanstvi. A sedaj gré. — Kakó zamišljena je! — Ne vidi me. (Pomakne se nazaj.)

Osmi prizor.

Aleksij. Carevna (od leve strani).

Carevna (sanjaje). Vedno nove zaróte — nove kazni. — Oj, in jaz bi rada zgolj srečo razsípala vkrog sebe.

Aleksij (záse). Videti je takó tožna — dakle moram — (splazi se do klavirja.)

Carevna (záse). Povsodi jedini laskáči in licemérci — nehvaležniki! Samó on, mladi vojvoda, on je nedolžen — on dobro misli —

Aleksij (záse). Proti svoji volji sem v strahi — mora li lépa žena biti baš carevna?

Carevna (kakor zgoraj). Nihče me resnično ne ljubi. — Nikomur ne morem, ne smém upati!

Aleksij (záse). Srčnost! Sedaj mora iti! (Udari na klavír.)

Carevna. Kaj? — Vi vojvoda?

Aleksij (osupnenega se kazóč). Nebesa! — Odpustíte, veličanstvo — zatopljen sem bil v sanje.

Carevna. Uže zopet sanje? Morebiti prav vesele?

Aleksij. Nikakor ne! Tožne kakor smrt! — Vi ste me ostavili in ta čarobna palača se je izpremenila v puščavo. (Vzdihujóč.) Hrepênel sem vedno po svoji ječi —

Carevna. Kder ste vendar še bolj samotarski živali.

Aleksij. Kder nisem poznal novega dneva, kateri mi je tukaj zazóril — kder me niso motile želje in nádeje kakor tukaj, ter me mamile — kder nisem videl nigdar ženskega lica — (záse.) Srčnost!

Carevna. Oj, las káč ste!

Aleksij. Jaz sem — zaljubljen!

Carevna (nemirna). Zaljubljen — uže?

(Naglo.) Vi ste izvestno videli katero mojih dvórnih gospíj?

Aleksij. Videl sem le jedno gospó na Vašem dvori —

Carevna. Radovedna sem — ta jedina —

Aleksij. Je jedína! Jedína, katere ne

smem imenovati Vašemu veličanstvu.

Carevna. Oj, saj bi ne bilo hudodelstvo proti državi!

Aleksij. Res, res! Bilo bi hudodelstvo proti carevni — (Carevna se gane.)

Aleksij (záse). Razumela me je.

Carevna. Vojvoda!

Aleksij. Odstúpite, oh, odstúpite, mila moja gospodaríca! Izdal sem se — prepolno mi je bilo srcé, da bi krilo to blaženo tajnost.

— Neodpustljiva razžalitev je, dobro vém — duri moje ječe so zopet odprte — a vender, predno me z nova pošljete tijkaje, Vam še povém — da Vas ljubim.

Carevna. Vojvoda!

Aleksij (záse). Sedaj pribučí nevíhta!

Carevna. Zeló nagli ste — zeló nepremišljeni —

Aleksij. Predrznež sem!

Carevna. A nisem huda na Vas.

Aleksij (záse). Kaj? Nij huda náme?

Carevna. Zaradi čislanja. — Ako bi ka-
žnjevali one, ki nas ljubijo, kaj imamo početi z
ónimi, ki nas sovražijo?

Aleksij. Oh! (Záse.) Niti ne zameri mi!

Carevna. Ostaníte! Vender v bodoče Vam
je biti opreznjšemu.

Aleksij (záse). Malo! Dakle dvojna por-
cija. (Glasnó.) Ne, ne! Nazaj hčem v svojo ječo
— jaz sem nevrednež — blaznik. Predolgo sem
bil uklenen, čutim se sedaj slabim, ne morem za-
dušiti tega novega čujstva — tega plamena prve
ljubezni. — Zabil sem vladaríce za te lépe žene
voljo — nazaj z manoj v mojo ječo — (prime
jo za roko, ter jo poljubi.)

Carevna. Netják!

Aleksij (záse). Kaj? Napravila je iz tega
družinski prizor?

Carevna. Pomislite, da nas lahko čujejo
— nikder se ne pogreša nepozvanih posluhov.—
Kažnjevati bi Vas morala proti svoji volji.

Aleksij (záse). Nehče.

Carevna (séde). Umirite se! — Skažite
se vrednim mojega zaupanja, vrednim slobóde,

katero Vam privoljujem, da smete ostati na mojem dvori.

Aleksij (záse). To bi bila lepa zgodba. (Glasnó.) Tukaj ostati! Nikakor ne! Nehčem biti več pôrok — v nje obližji — toliki lepôti nasproti nisem gospod svoji pameti. — Pošljite me v prognanstvo! — Nebéska žena — jaz sem blazen — jaz sem nesrečnik — (poljubi jo na rame.) Izgubljen sem —

Carevna (vstanša). Vojvoda! — (Glasnó pozove.) Grof Valov!

Deveti prizor.

Prejšnja. Grof.

Grof. Veličanstvo —

Aleksij (záse). Nu, sedaj sem izgubljen.

Carevna. Grof Valov! Po sedaj je naša volja, svojemu ljubemu netjáku podeliti neomejeno slobódo in dalje ga želimo videti za soboj prvega kneza v kraljevstvi.

Aleksij (záse). To je moja smrtna sodba.

Carevna. Idite, vojvoda, v svojo sôbo! Skôro bodem sama priča sreče, v kateri bode te uživali zlato slobôdo — modrino nebá — duh cvetja — čar umételjnosti! — Idite in zaupajte v mojo prijateljstvo, katero bode vedno jednako Vaši zvestósti. (Dá mu rokó, da jo poljubi.)

Aleksij (poljubi jej ném rokó. — Ko odhaje, záse). Lehko noč, lepi svet!

Deseti prizor.

Carevna. Grof.

Grof (ki je stal kakor okamenen). Veličanstvo, dovolíte, veličanstvo — tá mladi vojvoda —

Carevna (obrača pogled na Aleksija). Poln zvestósti je do naše osebe — poln srčností —

Grof. Dovolíte, veličanstvo jaz bi imenoval to srčnost predrznost —

Carevna. Predrznost? — Zabíli ste, da so naji še otroka zaročili.

Grof. A sedaj! — Skrivne zaveze, veličanstvo, zeló sumnjive zaveze —

Carevna. S kom?

Grof. Naznanjalo se mi je, da hči poveljnikova, katera ga je danes zjutraj skrivaje tukaj videla —

Carevna. Hči? — Čemú imajo moji poveljniki hčere? — Kdo se je drznil, ujetniku dovoliti — je li krasna?

Grof. Mlada krí — sedemnajst let. —
Skrivaje mu je htela poslati pismo —

Carevna. Njemu? Cesaríču? Dajte je sèm!
Kde je pismo?

Grof. Vteknila je je v žep.

Carevna. Nerodnež!

Grof. Ukazal sem, naj jo primejo.

Carevna (zateptá z nogó). Semkaj pridi!

Noter!

Grof. Kakor ukazujete! (Gré proti durim.)

Carevna. Zvedeti ne smé, kdo sem jaz.
Le bliže!

Jednajsti prizor.

Carevna. Feodora. Grof.

Feodora. Gospod grof, za božjo voljo, gospod grof! Prijeli so me — česa želje od

mene? — Kde so moj očka? Vêdite me k njim.

Grof. Gospodična — ne morem, ne smém —

Carevna (ruto trgajóč). Lépa je!

Feodora. Gospá! Oj, milostíva gospá, smilujte se me!

Carevna (prisiljeno prijazno). Ljubi grof, kaj li je pregrešilo to mlado dekletce? — Pomirite se, dete moje!

Feodora. Tá dobrost — oj, izvestno, Vi ste lépa grofica Valovna?

Carevna. Takó je! (Grof hče govoriti, carevna ga ostró pogleda.) Tamkaj ležé knjige s podobami, legenda o sveti Simpliciti — beríte malo, ljubi grof. (Bliža se Feodori.) Vi iščete?

Feodora. Svojega očeta —

Carevna (tiho). In njega, ujetníka?

Feodora. Vi veste? (Záse.) Se vé!

Carevna (tiho). Tudi jaz gojim srčno sočutje zánj.

Feodora (záse). Pri mazurki.

Carevna (tiho). Vi imate pismo zánj?

Feodora (tiho). Tudi to veste?

Carevna (tiho). Vem tudi, da Vas ljubi.

Feodora (tiho). Res, kakor sestro!

Carevna. A Vi njega?

Feodora. Kakor brata!

Carevna (si oddahne). Oh!

Grof. Ve—veličanstvo ukazuje?

Carevna. Beríte, grof! (Feodori.) Pismo!

Feodora. Vender —

Carevna (ostró). Pismo! (Feodora, vstrašena.) Moj Bog!

Feodora (jej dá pismo). Náte! Dajte je ujetníku, a bodite pozorni, da grof ničesa ne zapazi.

Carevna (brzo odprè pismo).

Feodora (vsklikne). Ljubi Bog!

Grof (priskoči). Vsi svetníki pomózite!

Carevna. Beríte, grof. (Bêre.) Nebesa!

(Vzburjena.) Grof, grof, Vi ste slepár! Ali pak ste — najgršim načinom sem prevarjena! — Ta človek — kdo je? — (Krčevito stisne rôci.) Kdo se je drznil?

Grof. Moj Bog! Ta ujetník —

Carevna. Nij vojvoda! — Beríte — beríte —

Feodora. Oh, moje pismo — izgubljena sem — (hče mu iztrgati pismo).

Carevna. Nazaj! Beríte vender!

Grof (beróč). „Plemeniti moj oslobodítelj! Rajši grem v ječo nazaj, nego, da bi se življenje dobrega človeka stavilo v nevarnost. Rajši se odpovém vsem pravicam, katere imam, nego, da bi prelival krí svojih someščanov, ali rušil mir države. Vpotrélbil sem svojo slobódo, da sem zatrl neko pregrešno zaróto. Sedaj je moja jedina želja, da bi smel íti v svoj nekdanji samostan nazaj, kder bi prosil Bogá za srečo svoje vladaríce in za Vašo. — Vojvoda Kurlandski.“

Carevna. Mož je slobóden! Ali nekdo drug — To je paznost mojih služabnikov!

Feodora. Nebesa!

Grof (tresóč se). Zaklínjam se, veličanstvo!

Feodora. Oh, carevna! — Milost! (Pade jej vsa preplašena pred nogi.)

Grof. Veličanstvo, takoj pohítím v Konstantinov samostan, osvojim si cesariča —

Carevna. Kaj meni cesarič — ali on, on! Neznaneč —

Grof. Major mora povedati —

Carevna. Major — res je — tudi slepár! Polno je tukaj blaznikov in zvičajnikov! — Pridi. (Grof otide v ozadje.) In on, ujetník — toda ne, ne! Nehčem ga videti. — Ali major, major!

Feodora. Mílost, veličanstvo! Jaz, jaz jedina sem krivičnica. Jaz sem oslobodila vojvodo, katerega nisem poznala, in častnika Aleksija, da bi rešila nas —

Carevna. Kaj, kakó, Aleksij — častnik Aleksij! (Záse zeló ginena.) Takóvo dejanje more zvršiti sama ljubezen. Ljubi jo!

Dvanajsti prizor.

Prejšnji. Grof. Major. Ivan.

Feodora (plane k očeti). Zlati očka, jaz sem Vas pehníla v propást!

Carevna. Le bliže, major, le bliže! Kde ste? Kde?

Grof. Veličanstvo ga ne želi videti?

Carevna. Molčíte! (Grof pové nekaj Ivanu, kateri stopa proti durim.) Major, Vi ste me prevarili!

Major (hče govoriti).

Carevna. Molčíte, vse vém! Cesarič je ubégnil, óni Aleksij se je drznil, na njega mesto —

Major. Plemeniti mladi mož! Da bi mi utegnili ubéžnika dobiti v pest.

Grof. To lahko platite sè svojo glavó.

Carevna (ponosno). Čutite li Vi svojo takó tvrdo nasajeno, grof?

Feodora. Oh, le očku mojemu ne jemljite glavé!

Major. Žrtvoval se je za nas.

Carevna. Iz čestiželjnosti!

Feodora. Iz plemenitosti!

Carevna (reškó). Iz ljubezni!

Feodora. Ne, veličanstvo, iz gole zvestósti.

Carevna. Zvestóst — prazna beseda! Srečni ste, ki verujete vánjo! Za Vas se žrtvujejo — (záse) mene pak vodijo za nos.

Grof. Hudodelec!

Carevna (srdito). Ha! (Drugim.) Tiho! ni besede, ni pogleda! On ničesar ne vé! Preiskati hčem sama, kakó daleč seza ta (zaničljivo) plemenita žrtev,

Feodora (záse). Oj, kakó si takšne visôke glavé umejo brzo pomoči!

Trinajsti prizor.

Feodora. Major. Ivan. Aleksij. Carevna. Grof.

Aleksij (preprosto). Veličanstvo želi —
Carevna. Le bliže, cesarič!

Aleksij. Kakó me osrečuje moja slobóda!
— Prepótoval sem vrte — htel sem —

Carevna. V Konstantinov samostan, kder
Vas pričakujejo Vaši privrženci.

Aleksij. Mene?

Carevna. Toda major je pôrok o Vaši
zvestósti!

Aleksij. Mož me pozná!

Carevna. Moji državni svétniki pak, ka-
teri Vas pobliže še ne poznajo, smatrajo v Vas
sovražnika javnega mirú — ter Vam preté, da
izgubódete —

Aleksij (naglo). Svojo slobódo — zgôdi
se! Podelila mi jo je moja vladaríca — jaz jo
pokladam Vašemu veličanstvu v rôko! — Idite,
major.

Feodora (záse). Blagi človek!

Carevna. Ostaníte! Vi ne izgubodete
same slobóde!

Aleksij. Ne same slobóde?

Carevna. Ne! — Še več! — Vse!

Aleksij. Življenje? — (Dolg oddih.) Oh!
(Ginen pogleduje vkrog.)

Carevna. In še danes, cesarič! — Vaše slavno dostojanstvo je mojemu svetoválstvu nevarno.

Aleksij. In Vaše veličanstvo je izvolilo —

Carevna. Podpísati, česar zahteva mir države. — Major, odvezan svoje težke odgovornosti, se bode brez Vas sè svojo hčerjó vrnil nazaj. Vi pak — cesarič!

Aleksij. Mene potegnejo na véšala — (od dih). Bodi si! Vedel bodem umreti po knežje.

Carevna (vstane). Oj, da bi ne bili —

Aleksij. Pa sem le vender. — Se vé, rad pritvrdim, rajši bi svoje življenje bil žrtvoval za svojo vladaríco na bôjnem polji — rad bi pokazal bil nje veličanstvu svojo hvaležnost, svojo zvestóst, ki prestaneta z mojim življenjem — z življenjem, katero se mi je nedavno takó lepó pričelo — polno najslajšega upanja! (Carevna se vidi osupnena.) Oj, prelepó je bilo — moje sanje, izpremenjene v nebesko resnico, so me omamile! — (Prisiljeno mirán.) Zgôdi se! Z Bogom, major! Spominajte se svojega zvestega prijatelja — in Vi, Feodora, jedno solzo na grob!

Feodora (jokajóč). O moj Bog!

Carevna (začudena). In sicer, cesarič, nimate meni ničesar več povedati — ničesar odkriti?

Aleksij. Ničesar, veličanstvo! — Oh, pač, pač! — Ako bi pozneje kedaj hudobnost ali sovražstvo tega-le mojega starega prijatelja katere koli si bodi krivde dolžila — odpustíte mu, meni na poslednjo milost. — In njega hči Feodora — je nevesta tega srčnega častnika — naj moja mila carevna dobrostno skrbi za mlado dvójico!

Carevna (navidezno globoko ginena, potegne skrivaje s prstom čez oči).

Aleksij (prime majorja in Feodoro za rōci; oba se obrneta). Srčnost, prijatelji moji! — Kaj je tudi zató! Preje ali pozneje — srečni mi ostanite!

Carevna (záse, veselo pogledajóč proti nébu).

Aleksij. Idite, gospod grof! (Obrne se na odhod.)

Major. } (klečèč). Milost, milost, veli-
Feodora. } čanstvo!

Carevna. Molčíte! (Izpremlja ga z očmi do vrát.) Aleksij! (Aleksij se vstrašen obrne.) Stotnik Aleksij, ostanite!

Aleksij (pade prédno). Veličanstvo zatorej veste —

Carevna. Vém, da ste Vi najblažji, najzvestejši mojih državljanov — vém, da bi dali

svoje življenje za rešitev svojih prijateljev. —
 Vaši prijatelji so uže rešeni. — Vaše življenje
 pak zahtevam jaz záse! — Grof Aleksij, po-
 glavar moji gardi — ali je hčete posvetiti svoji
 carevni v večni zvestósti?

Aleksij (njej pred nogama). Dà, v večni
 zvestósti! (Carevna ga dvigne.) Dajte rokó! —
 Náte mojo! Levíca je — prihaje od srcá! —

(Zavésa pade.)